

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 380/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/4 Gpt 2/20/1000 a jej oznámením z 13. mája 2020 v spojení s postupom Krajskej prokuratúry v Žiline a jej oznámením č. k. 1 Kpt 63/20/5500-5 z 11. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal v petite ústavnej sťažnosti porušenie základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/4 Gpt 2/20/1000 a jej oznámením z 13. mája 2020 (ďalej len „napadnuté oznámenie generálnej prokuratúry“) a postupom Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „krajská prokuratúra“) a jej oznámením č. k. 1 Kpt 63/20/5500-5 z 11. marca 2020 (ďalej len „napadnuté oznámenie krajskej prokuratúry“).

1.1 Okrem označených práv sťažovateľ namieta v obsírnej sťažnosti, opisujúc skutkový a právny stav na 14 stranách aj porušenie iných základných práv a tiež článkov ústavy, napr. čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 1 a 2, ako aj čl. 35 ods. 1 listiny, ktoré mali byť porušené ním opísanými bezdôvodnými fyzickými útokmi príslušníkov Mestskej polície v Ružomberku proti jeho osobe, ktoré však orgány činné v trestnom konaní riadne nevyšetřili a za tieto útoky voči nemu ani doteraz žiadne osoby neodsúdili. Súčasne sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a aj kanceláriu Centra právnej pomoci v Nitre, ktorá podaním z 30. júna 2020 vec postúpila na rozhodnutie Centru právnej pomoci v Liptovskom Mikuláši, o výsledku ktorej bude ústavný súd dodatočne informovať. Žiadosť odôvodnil nízkymi príjmami za posledný rok v ústave na výkon trestu, kde si odpykáva trest odňatia slobody.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich označených práv napadnutým oznámením generálnej prokuratúry, ktoré zavrhlo proces skončených trestných konaní vedených na Okresnej prokuratúre Ružomberok (ďalej len „okresná prokuratúra“) a krajskej prokuratúre, ktorému predchádzali rozhodnutia vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Ružomberku (ďalej len „vyšetrovateľ Policajného zboru“) z 8. a 9. apríla 2014 o začatí trestného stíhania za prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) na základe podaného trestného oznámenia sťažovateľa. Tieto skutočnosti vyplývajú aj zo spisu ústavného súdu sp. zn. Rvp 16940/2014, z ktorého tiež vyplýva, že sťažovateľ bol naposledy právoplatne odsúdený na 5 rokov odňatia slobody za prečiny krádeže a lúpeže, ktorý si odpykáva (až do 12. augusta 2020) v ústave na výkon trestu odňatia slobody.

3. Sťažovateľ navrhuje, aby si ústavný súd vyžiadal zdravotnú dokumentáciu, lekárske správy z vyšetrení v zdravotníckom zariadení z roku 2012 a 2013, ktoré majú preukazovať tieto fyzické útoky, z ktorých je možné spoľahlivo vyšetriť reálny skutkový stav vecí v tej dobe podľa § 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), a nie iba zakryť tieto trestné činy páchané na sťažovateľovi, ktoré majú zásadný vplyv na jeho psychiku. Zdravotnícke zariadenie mu tieto správy odmietlo viackrát vydať a ignoruje tiež sprístupnenie dokumentácie.

4. Sťažovateľ uvádza viaceré spisové značky svojich podaní a konaní, ktoré okresná prokuratúra a krajská prokuratúra odmietli, resp. odložili počas viacročného obdobia, a ani v jednom prípade nezistili v tejto súvislosti žiadne pochybenia vyšetrovateľa Policajného zboru. Rovnako cituje viaceré články ústavy, listiny, Občianskeho zákonníka, Trestného poriadku a zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), ktoré mali tieto orgány posudzovať a na jeho vec aplikovať. Poukazuje na to, že v obdobnej veci bol za takéto konanie príslušník mestskej polície aj súdený v inom konaní pred všeobecným súdom Slovenskej republiky.

5. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru v bode 1 napadnutými oznámeniami generálnej prokuratúry a krajskej prokuratúry. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd uložil generálnej prokuratúre, krajskej prokuratúre, Prezídiu Policajného zboru a Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky povinnosť „náhrady spôsobenej ujmy [REDAKOVANÉ] – ublíženie na zdraví“ spôsobenej príslušníkmi mestskej polície, ako aj náhradu nemajetkovej ujmy, ako aj povinnosť náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019 a podobne).

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

14. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické.

15. Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

16. Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

17. Podľa § 31 ods. 4 zákona o prokuratúre každé podanie posudzuje prokurátor podľa obsahu, aj keď je nesprávne označené.

18. Podľa § 33 ods. 1 písm. d) zákona o prokuratúre prokurátor neprihliada na podanie, ktoré je v poradí tretím alebo ďalším podnetom v tej istej veci, ak nadriadený prokurátor nerozhodne inak.

19. Podľa § 33 ods. 2 zákona o prokuratúre o skutočnosti, že na podanie sa neprihliada, netreba jeho podávateľa upovedomiť.

III.

Predbežné prerokovanie a právne posúdenie vecí ústavným súdom

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutými oznámeniami generálnej prokuratúry a krajskej prokuratúry.

21. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa a namietaného postupu generálnej prokuratúry a krajskej prokuratúry v predmetnej veci je ústavný súd toho názoru, že generálna prokuratúra a aj krajská prokuratúra sa opakovaným podnetom sťažovateľa v napadnutom konaní zaoberali a o spôsobe preskúmania ho aj riadne vyrozumeli. Generálna prokuratúra a predtým krajská prokuratúra postupovali pri vybavovaní ďalšieho opakovaného podnetu sťažovateľa ústavne konformným spôsobom, keď ho vybavila namietaným oznámením bez vecného preskúmania jeho námietok a správnosti postupu orgánov prokuratúry pri vybavovaní jeho predchádzajúcich podnetov v tejto veci [v tomto smere upriamuje ústavný súd pozornosť na § 33 ods. 1 písm. d) a aj § 33 ods. 2 zákona o prokuratúre už citované, teda svoj postup odôvodnili platnou a účinnou zákonnou úpravou, pozn.]. Postup generálnej prokuratúry a predtým krajskej prokuratúry v napadnutom konaní považuje ústavný súd teda za zákonný (keďže obsah ich oznámení sťažovateľ dobre pozná a priložil ich aj k ústavnej sťažnosti, preto z ich obsahu osobitne necitoval, pozn.). Len nesúhlas sťažovateľa s názorom generálnej prokuratúry a krajskej prokuratúry nemôže sám osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor generálnej prokuratúry (krajskej prokuratúry) svojím vlastným (m. m. III. ÚS 154/09, IV. ÚS 85/2011).

22. Ústavný súd ešte zdôrazňuje, že ak orgány činné v trestnom konaní po zvážení všetkých okolností prípadu nerozhodli o trestnosti skutkov, ktoré boli predmetom trestného oznámenia sťažovateľa, nemohli porušiť jeho zákonom ani ústavou chránené práva. Nikto totiž nemá právny nárok a už vôbec nie ústavnoprávny nárok na to, aby jeho podaniu bolo vyhovené. Ak vykonané dôkazy, resp. zistenia orgánov činných v trestnom konaní nedávajú podklad na začatie trestného stíhania alebo pokračovanie v ňom, nemôže príslušný orgán činný v trestnom konaní začať konať alebo pokračovať v konaní, prípadne nariadiť, aby sa trestné konanie začalo alebo sa v ňom pokračovalo. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu má iba zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09, I. ÚS 72/2020). Trestné právo je prostriedkom ultima ratio, čo znamená, že má byť použité len ako najkrajnejší

prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví nie sú dostatočné, boli už vyčerpané, sú neúčinné, prípadne sú zjavne nevhodné.

23. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, ale tomuto právu zodpovedá iba povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podnetom (podaním) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány prokuratúry jeho podnetu (podaniu) vyhověli (m. m. I. ÚS 40/01, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06, IV. ÚS 180/09), t. j. za porušenie základného práva na inú právnu ochranu nemožno považovať samu osebe skutočnosť, že príslušné orgány prokuratúry podnetu, resp. opakovanému podnetu nevyhovějú podľa predstáv jeho pisateľa (napr. I. ÚS 38/02, II. ÚS 358/06, IV. ÚS 28/06), a zároveň vylučuje, aby sa ním zaoberali prípadne ďalšie kompetentné orgány verejnej moci.

24. Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Ústavný súd nepatrí medzi orgány činné v trestnom konaní a nie je ani súčasťou sústavy všeobecných súdov, ktorým je zákonom zverený výkon trestného súdnictva.

25. Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výroku rozhodnutia)

26. Čo sa týka namietaného porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru, ústavný súd uvádza, že z citovaného článku vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (II. ÚS 75/2018). Uplatňovanie práva na účinný prostriedok nápravy vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva

chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, sp. zn. IV. ÚS 325/2011 a sp. zn. I. ÚS 538/2013).

27. Vzhľadom na to, že v prerokúvanom prípade v ústavnej sťažnosti sťažovateľ nenamieta porušenie iného práva garantovaného dohovorom, nemožno uvažovať ani o možnom porušení jeho práva podľa čl. 13 dohovoru, teda aj v tejto časti je zjavne neopodstatnená [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

28. V neposlednom rade ústavný súd poukazuje aj na obdobné veci sťažovateľa (Rvp 16940/2014, I. ÚS 348/2019 a III. ÚS 468/2017), ktoré boli ústavným súdom tiež odložené alebo odmietnuté.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

29. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

30. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

31. Ústavný súd špecificky nevyhovel návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu. Vychádzal predovšetkým z toho, že hoci sťažovateľ nebol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, jeho ústavná sťažnosť mala všetky náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť bola odôvodnená, obsahovala aj petit a sťažovateľ zrozumiteľne popísal podstatné skutkové a právne okolnosti svojej veci. Sťažovateľ síce tiež oznámil ústavnému súdu, že túto ústavnú sťažnosť chce ešte za pomoci kvalifikovaného právneho zástupcu ďalej doplniť, ak mu ho ustanoví príslušné centrum právnej pomoci, ale ústavný súd už nevidí žiadny relevantný dôvod na to, že aj keby mu centrum právneho zástupcu ustanovilo, že by sa za pomoci kvalifikovaného právneho zástupcu zmenil vyslovený názor ústavného súdu na danú vec.

32. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), preto predmetnému procesnému návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 1 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok

V Košiciach 27. augusta 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu